

Miquel Berga, espuri doble

El *Diccionari de la literatura catalana* diu que Miquel Berga és autor dels assaigs *La setmana tràgica de 1937*, del 1987, i de *"Mites i felicitat dels catalans" de Langdon-Davis* (sic), del 1997. No n'és de cap dels dos. El primer, *La setmana tràgica de 1937 i altres vivències de la Guerra Civil a Catalunya: els fets de maig*, és de John Langdon-Davies. Miquel Berga en va ser l'editor. I el segon, *Mites i felicitat dels catalans: reflexions d'un escriptor britànic sobre la Catalunya dels anys 20*, també és de John Langdon-Davies; Miquel Berga hi apareix només com a autor de la introducció.

No pas

L'Émile d'*El gat*, que ja s'ha traslladat a viure al pis del bar de la Nelly, baixa a l'establiment perquè ha vist que la seva dona ha descobert on viu. Sense saber per què ha baixat, "no pas, segurament, per amagar-se darrere de les faldilles de la seva mare" ("sûrement pas pour se cacher derrière les jupes de sa mère"), escriu Simenon, atès que Nelly el protegeix maternalment. És tot el contrari del que diu l'edició Quaderns Crema-Todó: "segurament per amagar-se darrere de les faldilles de la seva mare".

Insatisfacció

Quan la cuixa de xai del plat d'Alícia s'aixeca i li fa una petita reverència, ella li torna la reverència, sense saber si espantar-se o riure ("to be frightened or amused"). Segons l'edició Labutxaca-Salvador Oliva d'*A través del mirall*, Alícia no sap si ha de sentir-se espantada o "satisfeta".

Hermetisme

El DIEC2 ignora que el mot *hermètic* s'usa, com diu Moll, Enciclopèdia i el GD62, en el sentit d'incomprensible, enigmàtic, obscur, misteriós, impentratible, és a dir, que podem parlar tant d'una escriptura hermètica com d'un rostre hermètic.

La poesia va fer créixer Mercè Rodoreda com a narradora, conclou un estudi de la seva obra lírica

Amb cinc novel·les publicades, Mercè Rodoreda va posar-se de sobte a escriure poesia a final del 1946, durant l'exili, i en només tres anys va convertir-se en mestra en gai saber, però mai no va voler aplegar-la i recuperar-la: no es considerava poeta. Jordi Julià, professor de literatura i literatura comparada a la UAB, analitza els probables motius que li van fer prendre aquesta decisió tan sorprenent en l'assaig *L'abrupta llengua. Mercè Rodoreda, una poeta a l'exili*, coeditat entre Eumo Editorial i la Fundació Mercè Rodoreda de l'Institut d'Estudis Catalans.

L'estudiós, després d'esclarir els motius històrics, personals i artístics que van portar l'escriptora a fer versos i d'analitzar els poemes amb detall, llança la idea que és possible que la poesia fos el gènere que li va permetre créixer com a narradora en un moment de transició. Després d'una etapa inicial, que seria truncada per la Guerra Civil –en gran part rebutjada per ella mateixa, posteriorment– la poesia li va permetre descobrir una nova manera de dir i d'expressar literàriament. L'estil poètic de les obres d'aquesta etapa de transició, absent de les seves primeres novel·les, així ho confirmaria.

El primer motiu que porta l'autora a escriure poesia és físic, i el va declarar ella mateixa: va patir una paràlisi del braç dret que li va impedir escriure amb la ploma estilogràfica, mentre que l'escriptura de poesia la va poder adequar a les seves limitacions físiques, bo i picant les lletres a màquina, amb un dit.

El segon, no confessat, és sentimental: se sent traïda pel seu amant, Armand Obiols, i troba en la intimitat de la poesia un remei catàrtic.

I n'hi ha un tercer, l'econòmic. Els Jocs Florals comportaven un premi en metàl·lic. Callia, però, adequar els poemes a les exigències del concurs: una forma reputada i curta com el sonet; l'elaboració de petits cicles, amb una unitat estètica o temàtica, i el respecte a la tradició.

Tot i aquestes limitacions, la poesia de Mercè Rodoreda, adverteix Jordi Julià, és seriosa i coherent, i no té res de simple entreteniment, adoptat a l'espera de recuperar la seva obra narrativa.

Menysprear aquesta producció lírica –finalment editada pòstumament, el 2002, per Abraham Mohino– com si fos un subproducte a l'ombra de la seva narrativa és, diu l'estudiós, un plantejament del tot erroni a l'hora d'investigar i valorar aquestes creacions.

El subtítol de l'estudi, *Una poeta a l'exili*, només indica que l'autora va ser poeta mentre era a l'exili, però res més: la condició d'exiliada de la poeta gairebé mai no és present de manera explícita; els seus versos no busquen pas reflectir amb un estil realista el clima que va viure en el seu èxode francès i suís, com s'escau, d'altra banda, en els contes.

En la poesia, diu Julià, l'autora va trobar un lenitiu als desitjos i les angoixes, perquè pot tractar i exorcitzar temes sentimentals íntims que l'escanyaven. Finalment, el plaer de veure un text acabat l'ajudarà a vèncer, progressivament, la paràlisi.

Mercè Rodoreda és reivindicada com a poeta per l'estudiós Jordi Julià, professor de la UAB.